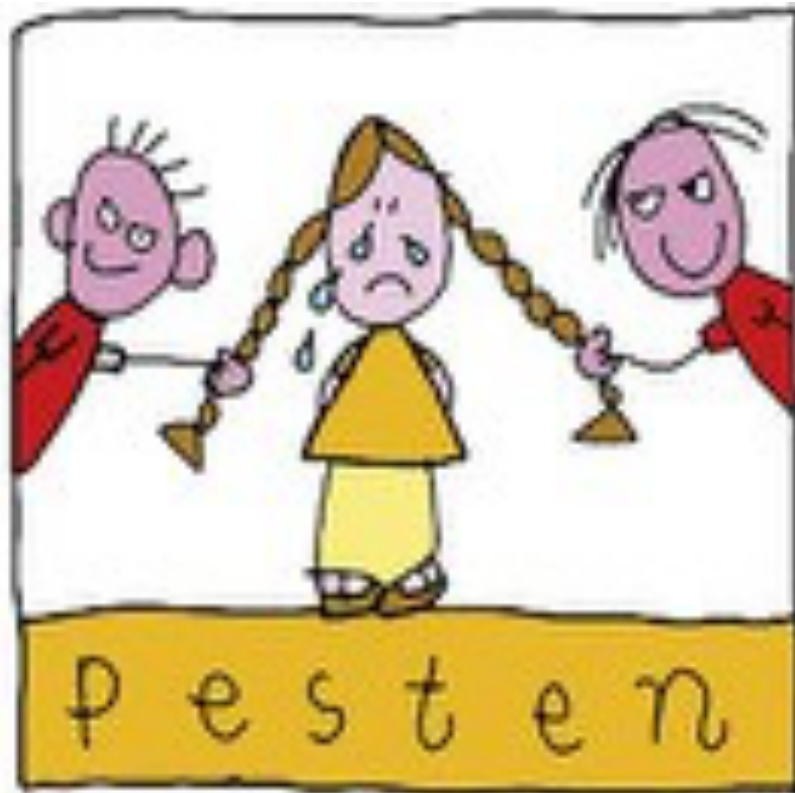

Pestprotocol Kindcentrum Het Timpaan te Wehl

Schooljaar 2021-2022

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
1.1 Doel van het pestprotocol	3
1.2 Voorwaarden	3
1.3 Stellingname	4
2. Wat is pesten?	5
2.1 Signalen/vormen van pesten	5
2.2 Oorzaken van pestgedrag	6
3. Preventie pestgedrag en pedagogisch klimaat	7
4. Signalering	9
5. Digitaal pesten	10
5.1 Digitale pesters	10
5.2 Signalen dat een kind wellicht digitaal gepest wordt via internet en mobiel	10
5.3 Tips voor kinderen wanneer je digitaal gepest wordt.	11
5.4 Tips voor ouders	11
5.5 Tips voor leerkrachten	11
6. Aanpak van pestgedrag	13
6.1 Stappenplan	13
6.2 Consequenties	13

7. Begeleiding van de betrokken leerlingen	15
7.1 Begeleiding van de gepeste leerling	15
7.2 Begeleiding van de pester	15
7.3 Adviezen aan ouders van onze school	16
Bijlage 1	17
Stappenplan No Blame-aanpak bij pesten	
Bijlage 2	20
Gedragsregels en consequenties groep 1/2	
Gedragsregels en consequenties groep 3/4	22
Gedragsregels en consequenties groep 5/6	24
Gedragsregels en consequenties groep 7/8	26

1. Inleiding

1.1 Doel van het pestprotocol

Het doel van dit pestprotocol is:

- Alle kinderen moeten zich in hun basisschoolperiode veilig en prettig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. We willen een pedagogisch klimaat te scheppen waarin dit mogelijk is.
- Door regels en afspraken zichtbaar te maken, kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken.
- Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen, stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met plezier naar school te gaan. Toch kan het gebeuren dat er peestsituaties ontstaan. In dit protocol staat beschreven hoe we pestgedrag benaderen, wat we doen om pesten te voorkomen, hoe we pesten signaleren en hoe we handelen als pesten toch voorkomt.

1.2 Voorwaarden

- Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende groep), leerkrachten en de ouders.

- Het Timpaan moet proberen pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt, waarna met hen regels worden vastgesteld.

- Als pesten optreedt, moeten leerkrachten (in samenwerking met de ouders) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen.

- Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer de kop opsteekt, moet de school beschikken over een directe aanpak.

- Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert dan is de inschakeling van een vertrouwenspersoon nodig. De vertrouwenspersoon kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en het bevoegd gezag adviseren.

- Op iedere school is intern een vertrouwenspersoon aangesteld. Op kindcentrum Het Timpaan is dat Marika Broshuis (interne begeleider) en Peter Schrauwen (groepsleerkracht).

1.3 Stellingname

Leerkrachten en ouders moeten alert zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan en duidelijk stelling nemen wanneer bepaalde gedragingen hun norm overschrijden.

REGEL 1:

Een belangrijke stelregel is dat het inschakelen van de leerkracht niet wordt opgevat als klikken. Vanaf de kleutergroep brengen we kinderen dit al bij:

je mag niet klikken, maar.....

als je wordt gepest of als je ruzie met een ander hebt en je komt je er zelf niet uit dan mag je hulp aan de leerkracht vragen. Dit wordt niet gezien als klikken.

REGEL 2:

Een tweede stelregel is dat een medeleerling ook de verantwoordelijkheid heeft om het pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Alle leerlingen zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.

REGEL 3:

Samenwerken zonder bemoeienissen:

school en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie.

Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen.

Het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te komen lossen.

Bij problemen van pesten zullen de directie en de leerkrachten hun verantwoordelijkheid (moeten) nemen en indien nodig overleg (willen) voeren met de ouders.

2. Wat is pesten?

Het verschil tussen pesten en plagen is voor veel mensen makkelijk aan te geven. Plagen is leuk, pesten niet. Een veel gebruikte definitie van pesten luidt volgens Ruigrok (2010):

“Van pesten is sprake wanneer iemand herhaaldelijk of lange tijd materiële en/of relationele, maar altijd psychische schade ondervindt door bewust handelen van één of meer personen”.

Plagen hoort bij het leven, je zoekt elkaars grenzen op en houdt je scherp. Pesten is grensoverschrijdend plagen, het doet pijn (Ruigrok, 2010).

Pesten op de basisschool komt regelmatig voor en heeft grote gevolgen voor het gepeste kind, de pester en andere kinderen uit de groep. Het gepeste kind kan door het pestgedrag veel psychische schade ondervinden, nu en in de toekomst. De pester kan buitengesloten worden door zijn gedrag, wordt niet populair meer gevonden en valt buiten de groep. De rest van de kinderen zal tevens hinder ondervinden van de negatieve sfeer die er kan ontstaan in de groep (<http://www.pestweb.nl>).

Bij pesten gaat het om een combinatie van:

- Machtsverschil: het gepeste kind is jonger, verbaal of fysiek minder sterk, minder machtig of staat tegenover een meerderheid.
- Schade: Er ontstaat lichamelijke, materiële en /of geestelijke schade.
- Herhaling: Het gaat vaak om dezelfde pester(s) die het op één slachtoffer gemunt hebben.
- Duur: Het pesten houdt niet na één keer op, maar gebeurt vaker of houdt langere tijd aan.

2.1 Signalen/vormen van pesten

- Altijd een bijnaam, nooit bij de eigen naam noemen
- zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot
- een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven
- briefjes doorgeven
- beledigen, isoleren
- opmerkingen maken over kleding
- bedreigen
- op weg naar huis achterna rijden
- naar het huis van het slachtoffer gaan
- bezittingen afpakken
- uitsluiten bij spelen, partijtjes, klassen rondgaan e.d.
- bezittingen afpakken en/of vernielen
- fysiek geweld als schoppen, slaan en spugen
- schelden of schreeuwen tegen de ander
- voor schut zetten of vernederen
- schelden via email, telefoon, MSN, SMS, Twitter, Facebook of Whatsapp
- Vervelende foto's van de ander op een website plaatsen

2.2 Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:

- Een problematische thuissituatie
- Voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen)
- Voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt
- Voortdurend met elkaar de competitie aan gaan
- Een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt

3. Preventie van Pestgedrag en het pedagogisch beleid

Het kindcentrum Het Timpaan creëert een pedagogisch klimaat waarin kinderen zich veilig voelen, waarin verschillen tussen kinderen geaccepteerd en gewaardeerd worden en waarin kinderen leren op een positieve manier met elkaar om te gaan.

We gebruiken verschillende manieren om dit te bereiken:

- We stellen hoge eisen aan de pedagogische kwaliteiten van leerkrachten. Zij moeten in staat zijn om vanuit werkelijke interesse relaties aan te gaan met kinderen die betekenisvol zijn en een groep kinderen als leergemeenschap te zien in de brede zin van het woord.
- Het voorbeeld van de leerkracht en van de ouders thuis is van groot belang. De leerkracht heeft een positieve houding ten opzichte van de verschillen tussen kinderen en leert de kinderen dat ruzies niet met geweld worden opgelost maar worden uitgesproken.
- Het omgaan met anderen vraagt sociale vaardigheden. Dat dat niet altijd vanzelf gaat blijkt regelmatig. Ook emotioneel vrij en in balans zijn is van groot belang om goed te kunnen functioneren. Het kindcentrum Het Timpaan begeleidt kinderen hierin structureel aan de hand van de methode “Kwink”. De gedragscategorieën die in de groepen 1 t/m 8 structureel aan bod komen zijn:
 1. Ervaringen delen
 2. Aardig doen
 3. Samen spelen en werken
 4. Een taak uitvoeren
 5. Jezelf presenteren
 6. Een keuze maken
 7. Opkomen voor jezelf
 8. Omgaan met ruzie

Daarnaast kent de methode vijf Kwinkslagen. Kwinkslagen zijn een belangrijk onderdeel binnen “Kwink”. Het zijn terugkomende technieken die passen bij elk van de vijf SEL-competenties (besef van jezelf • zelfmanagement; • besef van de ander • relaties hanteren • keuzes maken) die leerlingen kunnen toepassen. Deze worden schoolbreed toegepast.

- De school beschikt over gedragsregels en hanteert deze door alle groepen heen. Vanaf de eerste weken van een nieuw schooljaar wordt iedere week in alle groepen dezelfde regel wekelijks besproken en in de lessen/groepsactiviteiten verweven. De volgende gedragsregels lopen als rode draad door de schooljaren heen:
 - ✚ Wij luisteren naar een ander en laten elkaar uitpraten
 - ✚ We zorgen dat iedereen kan en mag meedoen met een activiteit
 - ✚ We hebben zorg voor elkaar en elkaars spullen
 - ✚ Lachen met elkaar is fijn, lachen om elkaar doet pijn
 - ✚ In de school praten wij rustig en zachtjes
 - ✚ Bij een ruzie proberen we het samen goed op te lossen
- Voor het niet naleven van de gedragsregels zijn er consequenties opgesteld. Zie hiervoor bijlage 3.
- Twee keer per jaar vullen de leerlingen van de groepen 4 t/m 8 het sociogram in. Voor de groepen 4 en 5 wordt deze aangevuld met een vragenlijst

(anoniem voor andere leerlingen) waarin zij kunnen aangeven of zij zelf gepest worden, andere kinderen pesten, welke kinderen er nog meer gepest worden en wie de pester(s) zijn. Na inventarisatie van de peestsituaties wordt de 'No blame-aanpak' door de leerkracht ingezet om het probleem te kunnen aanpakken. Voor de groepen 6 t/m 8 wordt twee keer per jaar naast het sociogram een tevredenheidsonderzoek ingezet.

- Twee keer per jaar wordt in de groepen 3 t/m 8 de vragenlijsten van Kindbegrip afgenomen om de sociale competentie van leerlingen in kaart te brengen. De groepen 1 en 2 maken gebruik van het OVM.
- In de klas worden (coöperatieve) werkvormen gehanteerd waarin kinderen gestimuleerd worden om samen te spelen en te werken. Kinderen zitten in tafelgroepjes en/of tweetallen of werken samen in hoeken.
- Uitnodigingen en wenskaarten worden onder schooltijd niet uitgedeeld. Dit voorkomt teleurstellingen en willekeur.

4. Signalering

Wanneer de leerkracht signaleert dat een kind gepest wordt of wanneer een kind dit zelf aangeeft is het belangrijk dat het kind serieus genomen wordt en dat het pestgedrag wordt erkend als een probleem. De leerkracht neemt altijd duidelijk stelling tegen pestgedrag. De leerkracht biedt hulp aan het gepeste kind en begeleidt de pester.

Ook ouders die signaleren dat hun kind gepest wordt, moeten hun kind serieus nemen. Het is belangrijk dat zij met de leerkracht, de ib-er of de schoolleiding gaan praten over pesten, dan kan er een snelle actie ondernomen worden tegen het pestgedrag. Hierbij kan de gedragspecialist worden ingeschakeld.

Signalen die er op kunnen wijzen dat een kind gepest wordt zijn:

- Vaak alleen staan of bij de leerkracht gaan staan in de pauze.
- Vaak alleen met jongere kinderen spelen.
- Niet buiten willen spelen op school.
- Vaak spullen kwijt zijn op school.
- Overdreven aanpassen aan andere kinderen.
- Snel boos, prikkelbaar of verdrietig zijn.
- Niet naar school willen of aangeven ziek te zijn.
- Bepaalde kleding niet aan willen naar school.
- Niet uitgenodigd worden op feestjes of spelen bij klasgenoten.

5. Digitaal pesten

Door de opkomst van internet, en Social media als Twitter, Snapchat, Instagram en Facebook worden er steeds meer mogelijkheden gecreëerd om (voornamelijk anoniem) digitaal te pesten. Dit is een zorgelijke ontwikkeling, vooral omdat digitaal pesten erg laagdrempelig is.

5.1 Digitale pesters

Digitaal pesten is vrij eenvoudig en zo gebeurd. Impulsief iets krabbelen op iemands Facebook of een beledigende tweet naar iemand sturen.

Hoe gaat een digitale pester te werk?

- Vervelende en beledigende teksten via Whatsapp, SMS of social media, gericht aan het slachtoffer
- Het slachtoffer rapporteren als “spammer” en verspreider van “ongewenste boodschappen” waardoor het slachtoffer geblokkeerd wordt op social media sites.
- Een wachtwoord stelen en inbreken op het account van het slachtoffer. Uit diens naam dan mails gaan versturen of profielinformatie en profielfoto's veranderen. Met een gestolen wachtwoord kan een dader ook gamespullen stelen van het slachtoffer. Wanneer de dader daarna het wachtwoord verandert, kan het slachtoffer niet meer bij zijn eigen account.
- Een blog schrijven over het slachtoffer. Kinderen zullen dit nog niet heel snel doen, maar jongeren wel.
- Met een mobiel foto's nemen van het slachtoffer in vervelende situaties en deze online zetten.
- Een poll (enquête) plaatsen met vervelende vragen over het slachtoffer.
- De dader abonneert het slachtoffer op spam-mails.

5.2 Signalen dat een kind wellicht gepest wordt via internet en mobiel

- Niet meer achter de computer willen of niet meer online willen op social media, waar hij juist altijd op wilde
- Extreem competitief gedrag tonen in het gezin en bij vrienden.
- Zenuwachtig vlak voor of na het computeren.
- Wanneer er spullen zijn gestolen op een (online) social spelletje.
- Algemene signalen zoals buikpijn, hoofdpijn, zichzelf isoleren, niet graag naar school gaan, teruglopende schoolprestaties, vaak als laatste gekozen worden bij het vormen van groepjes.

5.3 Tips voor kinderen wanneer je digitaal gepest wordt.

- Log uit of blokkeer de persoon die naar tegen je doet. Vraag ouders of een leerkracht om hulp als je niet weet hoe het moet.
- Negeer pest-mails. Antwoord niet. Ga niet terug pesten.
- Maak een printje van het 'gesprek', mail of 'rare site' en vraag om hulp bij je ouders en leerkracht.
- Praat erover met vrienden, ouders of je leerkracht.
- Voel je niet schuldig als er iets vervelends gebeurt. Het is niet jouw schuld en je hebt het niet zelf uitgelokt.
- Houd je wachtwoord geheim en bedenk een wachtwoord dat niet door anderen te raden is.

5.4 Tips voor ouders

- Laat een kind nooit alleen met een computer, zorg dat je je kind kunt zien als hij achter de computer zit.
- Praat geregeld met uw kind over wat ze online doen en toon interesse als je kind iets wil vertellen of laten zien.
- Surf regelmatig samen met uw kind door de dingen die het kind op internet doet.
- Maak duidelijke afspraken over internetgebruik. Hang deze naast de pc.
- Help uw kind een nickname of emailadres te kiezen waaruit geen persoonlijke informatie kan worden afgeleid.
- Instrueer kinderen om geen persoonlijke gegevens aan onbekenden te geven (adres, telefoonnummer, bankrekeningnummer etc.)
- Maak uw kind duidelijk dat de virtuele wereld een schijnwereld is. Wat gepresenteerd wordt kan een verzinsel zijn.
- Bij jonge kinderen regelmatig de 'geschiedenis' van de browser bekijken.
- Zorg dat er een goede virusscanner op uw pc staat en ververs regelmatig de bijbehorende database van bekende virussen.
- Licht bij steeds terugkerende dreigmail de school in.

5.5 Tips voor leerkrachten

- Digitaal pesten nemen we serieus, er wordt bij digitaal pesten contact opgenomen met ouders.
- Praat met kinderen over leuke en minder leuke kanten van internet. Bespreek ook wat leerlingen kunnen doen om pesten te voorkomen of te stoppen (zie tips kinderen).

- Leer de kinderen dat ze zorgvuldig om moeten gaan met wachtwoorden. Deze zorgvuldig bewaren en regelmatig veranderen. Probeer ze er van te doordringen dat ze hun mailadres niet te snel moeten weggeven. Dit is evenals je telefoonnummer en adres een privé-gegeven.
- Probeer gepeste kinderen te helpen door daders op te sporen. Hier kan de ict-coördinator voor geraadpleegd worden.

6. Aanpak van pestgedrag

6.1 Stappenplan

Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben en/of elkaar pesten proberen zij en wij:

STAP 1:

Er eerst zelf (en samen) uit te komen.

STAP 2:

Op het moment dat een van de leerlingen er niet uitkomt (in feite het onderspit delft en verliezer of zondebok wordt) heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de meester of juf voor te leggen.

STAP 3:

De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderingsgesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken.

STAP 4:

Bij herhaaldelijke ruzie/ pestgedrag treden de fasen van de consequenties in werking. De leerkracht biedt altijd hulp aan het gepeste kind en aan de pester. De leerkracht informeert de ouders van de gepeste leerling en van de pester over de aanpak.

6.2 Consequenties

Uitgangspunten voor aanpak:

De leerkracht ziet dat een leerling wordt gepest.
De gepeste of medeleerlingen komen het bij de leerkracht melden.
De leerkracht heeft d.m.v. de vragenlijsten in Sometics (digitaal) vernomen dat het kind zich gepest voelt.
Stap 1 t/m 4 van hoofdstuk 6 heeft geen positief resultaat opgeleverd voor de gepeste leerling.

De leerkracht neemt duidelijk een stelling in en zet de No blame-aanpak in aan de hand van 7 fasen (zie bijlage 1)

Mocht de No blame-aanpak uiteindelijk onvoldoende resultaat opleveren dan worden de volgende fasen ingezet. Ouders worden hierover geïnformeerd.

FASE 1:

- Een of meerdere pauzes binnen blijven (max. 1 week).

- Nablijven tot alle kinderen naar huis vertrokken zijn.
- Een schriftelijke opdracht zoals een stelopdracht over de toedracht en zijn of haar rol in het pestprobleem.
- Door gesprek: bewustwording voor wat hij met het gepeste kind uithaalt.
- Afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen. De naleving van deze afspraken komen aan het einde van iedere week (voor een periode) in een kort gesprek aan de orde.

FASE 2:

- Een gesprek met de ouders, als voorgaande acties op niets uitlopen. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken. De school heeft alle interventies vastgelegd en de school heeft al het mogelijke gedaan om een einde te maken aan het pestprobleem.

FASE 3:

- Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld zoals Daarnaast kan er voor gekozen worden om een leerling (tijdelijk) in een andere groep te plaatsen, binnen de school. Ook het plaatsen op een andere school behoort tot de mogelijkheden.

FASE 4:

- In extreme gevallen kan een leerling maximaal 5 dagen geschorst worden of van school verwijderd worden door het bevoegd gezag.
(zie schoolgids)

7. Begeleiding van de betrokken leerlingen

7.1 Begeleiding van de gepeste leerling

<ul style="list-style-type: none"> • Medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest
<ul style="list-style-type: none"> • Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten
<ul style="list-style-type: none"> • Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren.
<ul style="list-style-type: none"> • Zoeken en oefenen van een andere reactie bijvoorbeeld je niet afzonderen
<ul style="list-style-type: none"> • Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest
<ul style="list-style-type: none"> • Nagaan welke oplossing het kind zelf wil
<ul style="list-style-type: none"> • Sterke kanten van de leerling benadrukken
<ul style="list-style-type: none"> • Belonen als de leerling zich anders/beter opstelt
<ul style="list-style-type: none"> • Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s)
<ul style="list-style-type: none"> • Het gepeste kind niet over beschermen bijvoorbeeld naar school brengen of 'ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen'. Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.
<ul style="list-style-type: none"> • Tijdens de No blame-aanpak is het van belang dat de betrokken leerlingen (peergroep: pester(s), meelopers en neutrale leerlingen) zorgen voor het naleven van de gemaakte afspraken.

7.2 Begeleiding van de pester:

<ul style="list-style-type: none"> • Praten; zoeken naar de redenen van het ruzie maken/ pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen)
<ul style="list-style-type: none"> • Laten inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de gepeste.
<ul style="list-style-type: none"> • Excuses aan laten bieden
<ul style="list-style-type: none"> • Laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft
<ul style="list-style-type: none"> • Pesten is verboden in en om de school: wij houden ons aan deze regel; straffen als het kind wel pest – belonen als kind zich aan de regels houdt.
<ul style="list-style-type: none"> • Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de 'stop-eerst-nadenken-houding' of een andere manier van gedrag aanleren.
<ul style="list-style-type: none"> • Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten?
<ul style="list-style-type: none"> • Zoeken van een sport of club; waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn.
<ul style="list-style-type: none"> • Inschakelen hulp; sociale vaardigheidstrainingen ; Jeugdgezondheidszorg; huisarts; JGZ (via de interne begeleider)

7.3 Adviezen aan ouders van onze school:

Ouders van gepeste kinderen:

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken
- Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt

Ouders van pesters:

- Neem het probleem van uw kind serieus
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet
- Besteed extra aandacht aan uw kind
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat

Alle andere ouders:

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen

Bijlage 1

Stappenplan No Blame-aanpak bij pesten

Elke stap is grondig gepland als een deel van het geheel en dat afwijken het succes van de methode kan ondermijnen.

Stap 1: Gesprek met het slachtoffer

Als je als leerkracht vaststelt dat er gepest wordt, start je met een gesprek met het slachtoffer. Tijdens het gesprek moedigt de leerkracht het slachtoffer aan om te vertellen hoe hij zich voelt aan de hand van beschouwende en inlevende reacties zoals: “Dat zal wel heel erg voor je zijn...”, “Dus je was erg overstuur.”

Het doel is niet om bewijsmateriaal te verzamelen over dit of andere gebeurtenissen: als het slachtoffer toch bewijsmateriaal wil aanbrengen, zal dit altijd gekaderd worden in termen van het pijnlijke effect. Bijvoorbeeld, op een uitspraak zoals “Ze negeren me allemaal, niemand praat tegen mij” zou je kunnen reageren met “Dus je voelde je heel alleen en je was overstuur omdat je niemand had om mee te praten.”

Het is belangrijk dat het slachtoffer het proces begrijpt en zijn toestemming geeft. Soms leeft de angst dat het nog erger zal worden, maar als het niet-bestrafende aspect volledig duidelijk is, voelt het slachtoffer zich meestal veilig en opgelucht dat er iets wordt gedaan. Het kan zijn dat het slachtoffer wil dat de daders begrijpen hoeveel leed ze hebben veroorzaakt. Praten met iemand anders met een gelijkaardige ervaring kan nog meer geruststelling brengen.

Op het einde van het gesprek zal je als leerkracht

- na moeten gaan of er niets vertrouwelijk is besproken dat de groep niet mag weten;
- moeten vragen aan het slachtoffer om de namen te noemen van de betrokkenen, enkele meelopers of toeschouwers en enkele vrienden, die allemaal deel zullen uitmaken van de groep;
- het slachtoffer moeten uitnodigen iets te schrijven of te tekenen dat uitdrukt hoe hij/zij zich voelt;
- het slachtoffer een kans moeten bieden om op elk moment tijdens de procedure contact met de leerkracht te zoeken en te praten als het niet goed loopt.

Het slachtoffer wordt niet gevraagd deel uit te maken van de groep om zijn eigen verhaal te doen, omdat hij dan misschien zou beschuldigen en daarmee ontkenning of rechtvaardiging zou kunnen uitlokken! Dat zou de probleemoplossende aanpak kunnen ondermijnen.

Stap 2: Een bijeenkomst met de betrokken leerlingen

De leerkracht regelt een bijeenkomst met de groep leerlingen die zijn betrokken bij het pesten en die door het slachtoffer zijn voorgesteld. Een groep van 6 tot 8 leerlingen werkt goed.

Dit is een kans voor de leerkracht om zijn eigen oordeel te laten meespelen bij de samenstelling van de groep, zodat behulpzame en betrouwbare leerlingen erbij zijn

naast diegenen die de ellende hebben veroorzaakt. Het doel is de kracht van de groepsleden te gebruiken om het best mogelijke resultaat te krijgen.

Stap 3: Leg het probleem uit

De leerkracht begint met aan de groep te vertellen dat hij een probleem heeft. Hij is bezorgd over (naam gepeste leerling) die het erg moeilijk heeft op het moment. De leerkracht vertelt het verhaal van het verdriet van het slachtoffer en gebruikt de tekst of de tekening om de pijn te benadrukken. **De leerkracht praat op geen enkel moment over de details van de gebeurtenissen en beschuldigt niemand.**

Stap 4: Deel de verantwoordelijkheid

Als het verhaal rond is, zou het kunnen dat de luisteraars er teneergeslagen of ongemakkelijk uitzien en dat ze onzeker zijn over de reden van de bijeenkomst. Sommigen kunnen ongerust zijn over mogelijke straffen.

De leerkracht verandert de stemming door uitdrukkelijk te stellen dat

- niemand in de problemen zit of zal worden gestraft;
- er gedeelde verantwoordelijkheid is om (naam gepeste leerling) te helpen zich gelukkig en veilig te voelen;
- de groep is bijeengeroepen is om het probleem te helpen oplossen.

Stap 5: Vraag naar de ideeën van elk groepslid

De leerlingen van de groep zijn meestal oprecht geraakt door het verhaal van het verdriet van de gepeste leerling en zijn opgelucht dat ze niet in de problemen zitten. Niemand wordt in de verdediging geduwd door beschuldigingen en de macht van de groep is verschoven van de 'leider/pester' naar de groep als geheel. De leerlingen van de groep geven geen toestemming meer voor de voortzetting van het gedrag. Elk lid van de groep wordt aangemoedigd om een manier voor te stellen waarop het slachtoffer kan worden geholpen om zich gelukkiger te voelen. Deze ideeën moeten worden verwoord in de intentionele 'ik-taal'. "Ik zal met hem naar school wandelen." Ik zal hem uitnodigen om naast mij te zitten tijdens de pauzehap." **De ideeën komen van de leerlingen zelf en worden niet opgelegd door de leerkracht.** Deze reageert positief maar dwingt geen beloftes af dat het gedrag zal verbeteren.

Stap 6: Laat het aan hen over

De begeleider beëindigt de bijeenkomst en legt de verantwoordelijkheid om het probleem op te lossen bij de groep. Er wordt geen schriftelijk verslag gemaakt, het is een kwestie van vertrouwen. De leerkracht bedankt de leerlingen en drukt zijn vertrouwen uit in een positieve afloop. Er wordt afgesproken dat de begeleider elk lid van de groep afzonderlijk zal spreken om te horen hoe alles loopt.

Stap 7: Spreek hen opnieuw

Ongeveer een week later spreekt de leerkracht met elk groepslid en met het slachtoffer over de stand van zaken. Dit laat de leerkracht toe om het pesten te blijven volgen en de leerlingen blijven betrokken bij het proces. Deze gesprekken zijn met elk groepslid afzonderlijk zodat elk van hen kan vertellen over zijn bijdrage

zonder een competitieve sfeer te creëren. Het speelt geen rol of iedereen zijn voornemen heeft uitgevoerd, zolang de pesterijen maar zijn gestopt. Het is niet nodig dat het slachtoffer de meest populaire leerling is geworden, zolang hij zich maar veilig en gelukkig voelt.

Bijlage 2

Gedragsregels en consequenties groep 1/2

Pictogram	Regel	Leerkrachtengedrag	Consequentie
	Wij luisteren naar een ander en laten elkaar uitpraten.	Actief luisteren naar leerlingen, belangstelling tonen. Met leerlingen bespreken hoe je kan laten zien dat de ander je ziet en luistert.	- Leerling apart zetten en even laten nadenken. (isoleren)
	In de school praten wij rustig en zachtjes.	De leerlingen aanspreken wanneer zij niet rustig werken, het goede voorbeeld geven. Zorgen voor rust, orde en regelmaat. Duidelijke grenzen stellen	- Uit spelsituatie halen en ander spel aanbieden
	We zorgen dat iedereen mee kan en mag meedoen met een activiteit.	De leerkracht stuurt het groepsproces. Attent zijn op leerlingen die buiten de boot vallen/gepest worden. Neem leerlingen serieus bij een probleem. Laat zien dat iedereen erbij hoort.	- Leerling (die andere buitensluit) regelmatig 'verplicht' met andere leerling laten spelen. (sturend spelen)
	Lachen met elkaar is fijn, lachen om elkaar doet pijn.	De leerkracht laat merken dat elke vraag en antwoord van een leerling waardevol is.	- Leerling uit de groep halen (isoleren) Daarna terug koppelen - Praten en oplossen - De ander helpen

	<p>Bij een ruzie proberen we het samen goed op te lossen.</p>	<p>Kinderen aansturen om elkaar te helpen, in ieder geval kinderen leren om vragen te stellen aan de ander waardoor duidelijker kan worden of diegene hulp nodig heeft.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Met leerling vragen: <ul style="list-style-type: none"> * wat kan ik doen om het goed te maken? * Wat doe ik de volgende keer anders? - Andere leerling helpen
	<p>We hebben zorg voor elkaar en elkaars spullen.</p>	<p>Laten zien dat het belangrijk is dat de school netjes blijft, alleen gebruik maken van elkaars spullen met toestemming.</p>	<p><u>Werkjes</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Zorgen dat het weer gemaakt wordt - Samen weer opbouwen <p><u>Spullen</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Met ouders in gesprek voor vergoeding

	<p>We hebben zorg voor elkaar en elkaars spullen.</p>	<p>Laten zien dat het belangrijk is dat de school netjes blijft, alleen gebruik maken van elkaars spullen met toestemming.</p>	<p>Spullen vergoeden - Diegene die het stuk heeft gemaakt moet het maar gebruiken</p>

Gedragsregels en consequenties

groep 5/6

Pictogram	Regel	Leerkrachtengedrag	Consequentie
	Wij luisteren naar een ander en laten elkaar uitpraten.	Actief luisteren naar leerlingen, belangstelling tonen. Met leerlingen bespreken hoe je kan laten zien dat de ander je ziet en luistert.	<ul style="list-style-type: none"> - Leerling laten opschrijven wat er tijdens de instructie/ kring gezegd is. <u>Tijdens instructie</u> - Tafel apart zetten <u>Tijdens kring</u> - Stoel apart zetten
	In de school praten wij rustig en zachtjes.	De leerlingen aanspreken wanneer zij niet rustig werken, het goede voorbeeld geven. Zorgen voor rust, orde en regelmaat. Duidelijke grenzen stellen	<ul style="list-style-type: none"> <u>Studie ruimte</u> - Terug naar de klas, niet meer op de gang werken <u>Naar de gym</u> - Opnieuw vertrekken - Na 2e keer> geen gym <u>Pauze</u> - In groepjes laten vertrekken <u>Zelfstandig werken</u> - Apart zetten
	We zorgen dat iedereen mee kan en mag meedoen met een activiteit.	De leerkracht stuurt het groepsproces. Attent zijn op leerlingen die buiten de boot vallen/gepest worden. Neem leerlingen serieus bij een probleem. Laat zien dat iedereen erbij hoort.	<ul style="list-style-type: none"> - Regel laten uitspreken en verwoorden m.b.t. eigen gedrag - Regel als strafwerk laten opschrijven -Betreffende leerling mag niet meedoen met gekozen activiteit
	Lachen met elkaar is fijn, lachen om elkaar doet pijn.	De leerkracht laat merken dat elke vraag en antwoord van een leerling waardevol is.	<ul style="list-style-type: none"> - Leerling laten verwoorden eigen gedrag en gevolgen voor de ander benoemen - Kinddossier bijhouden met acties en vervolg afspraken

	<p>Bij een ruzie proberen we het samen goed op te lossen.</p>	<p>Kinderen aansturen om elkaar te helpen, in ieder geval kinderen leren om vragen te stellen aan de ander waardoor duidelijker kan worden of diegene hulp nodig heeft.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Een deel of de hele pauze binnen blijven bij aanhoudende conflicten - Kinddossier bijhouden met daarin afspraken rondom gedrag
	<p>We hebben zorg voor elkaar en elkaars spullen.</p>	<p>Laten zien dat het belangrijk is dat de school netjes blijft, alleen gebruik maken van elkaars spullen met toestemming.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - In de pauze lade opruimen - Klas aanvegen - Tafels schoonmaken - Extra klusjes van huishoudelijke aard. - Bij expres kapot maken van privé spullen ouders inlichten en laten vergoeden.

Gedragsregels en consequenties

groep 7/8

Pictogram	Regel	Leerkrachtengedrag	Consequentie
	Wij luisteren naar een ander en laten elkaar uitpraten.	Actief luisteren naar leerlingen, belangstelling tonen. Met leerlingen bespreken hoe je kan laten zien dat de ander je ziet en luistert.	- Dialoog schrijven m.d. leestekens en hoofdletters. Gedurende het jaar verzamelen en bundelen
	In de school praten wij rustig en zachtjes.	De leerlingen aanspreken wanneer zij niet rustig werken, het goede voorbeeld geven. Zorgen voor rust, orde en regelmaat. Duidelijke grenzen stellen	-Een week lang geen samenwerkende activiteiten <u>Samen werken</u> - Alleen werken <u>Gang</u> - Terug naar de klas
	We zorgen dat iedereen mee kan en mag meedoen met een activiteit.	De leerkracht stuurt het groepsproces. Attent zijn op leerlingen die buiten de boot vallen/gepest worden. Neem leerlingen serieus bij een probleem. Laat zien dat iedereen erbij hoort.	- Gedicht over buitensluiten overschrijven 3x (door leerkracht uitgekozen) - iets laten oefenen dat nog niet beheerst wordt
	Lachen met elkaar is fijn, lachen om elkaar doet pijn.	De leerkracht laat merken dat elke vraag en antwoord van een leerling waardevol is.	- Strip maken over situatie - Tekening maken over situatie - iets laten oefenen dat nog niet beheerst wordt

	<p>Bij een ruzie proberen we het samen goed op te lossen.</p>	<p>Kinderen aansturen om elkaar te helpen, in ieder geval kinderen leren om vragen te stellen aan de ander waardoor duidelijker kan worden of diegene hulp nodig heeft.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Gedragsregels overschrijven <u>Ruzie op het plein</u> - Naar binnen, volgende dag ook niet naar buiten
	<p>We hebben zorg voor elkaar en elkaars spullen.</p>	<p>Laten zien dat het belangrijk is dat de school netjes blijft, alleen gebruik maken van elkaars spullen met toestemming.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Opruimen in de klas na schooltijd <p>Extra:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Een speciale isoleerplek maken waar leerlingen niet geprikkeld wordt. - Van te voren bespreken met leerlingen welke straf zij redelijk vinden